

Muistio

14.4.2025

 VN/24322/2024
 VN/24322/2024-VM-22

Valtiovarainministeriön lausunto arviomuistioista koskien sääntelyä kehitysyhteistyön järjestämisestä

Ulkoministeriö on pyytänyt valtiovarainministeriön lausuntoa arviomuistioista, jossa alustavasti arvioidaan tarvetta säätää kehitysyhteistyön järjestämistä koskevasta lainsäädännöstä.

Arviomuistion arvioinnin tuloksena ehdotetaan säädettäväksi uusi laki kehitysyhteistyön järjestämisestä. Kehitysyhteistyön säädösvalmisteluhankkeen asettamisen taustalla on kehitysyhteistyötä koskevan lainsäädännön puutteellisuus, vanhentuminen ja välttämättömät päivitystarpeet.

Arviomuistiossa pyritään arvioimaan kehitysyhteistyön sääntelytarpeita kattavasti. Arvioitava on mm. kuinka varmistetaan perustuslain 124 §:n vaatimus lailla säätämisestä koskien julkisten hallintotehtävien siirtämistä. Arviomuistion tarkoituksena on mm. arvioida ulkoministeriön ulkoistamien tehtävien suhdetta julkisen hallintotehtävän käsitteeseen, selvittää EU-delegoituun yhteistyöhön ja muiden valtioiden viranomaisten kehitysyhteistyöhön osallistumiseen liittyviä sääntelytarpeita sekä arvioida valtionavustuslakiin kehitysyhteistyötä koskevia erityistilanteita koskevista poikkeuksista säätämistä.

Lisäksi arviomuistiossa on arvioitu muun lainsäädännön muutostarpeita. Voimassa oleva laki valtion virastojen ja laitosten osallistumisesta kehitysyhteistyöhön määrittää vain kapeasti kehitysyhteistyön toimeenpanoon liittyviä tekijöitä, jonka takia se voitaisiin arvion mukaan kumota ja siinä säädetty toimivalta valtion muille viranomaisille osallistua kehitysyhteistyön toimeenpanoon päivittää uuteen lakiin.

Alustavan arvion mukaan esityksellä ei ole välittömiä taloudellisia vaikutuksia, sillä esityksen pääasiallinen tarkoitus on mahdollistaa jo nykyisellään toteutetun toiminta, jolla kehitysyhteistyön toimeenpanoon liittyviä tehtäviä on siirretty valtion virastoille ja laitoksille sekä yksityisille toimijoille. Esityksen ulkoasiainhallintoa koskevat vaikutukset ovat luonteeltaan mahdollistavia, eikä esityksellä ole suoria vaikutuksia ulkoasiainhallintoon tai nykyisiin henkilöstöresursseihin. Arviomuistiossa esitetään myös mahdollisia tulevaisuuden tarpeita, joilla voi olla toteutuessaan joitain vaikutuksia resursseihin. Esitys edistäisi yleistä tavoitetta toimeenpanna kehitysyhteistyötä ulkoministeriössä joustavasti, taloudellisesti ja tehokkaasti.

Postiosoite
Postadress
Postal Address
 Valtiovarainministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 28
 00023 Valtioneuvosto

Snellmaninkatu 1 A
 Helsinki

0295 16001
 +358 295 16001

kirjaamo.vm@gov.fi

Valtiovarainministeriön näkemykset lausunnonantajille eräisiin lausuntopyynnössä esitettyihin kysymyksiin

1. Arviomuistiossa esitetään uuden kehitysyhteistyötä järjestämistä koskevan lain säätämistä ja Laki valtion virastoista ja laitoksista (382/1989, jäljempänä ”virastolaki”) kumoamista. Virastolain tapaan arviomuistiossa esitetään säädettäväksi viranomaisille kuuluvasta yleistoimivallasta osallistua kehitysyhteistyön toimeenpanoon. Samalla toimivallan soveltamisalaa viranomaisten osalta esitetään yhtenäistettäväksi julkisuuslain 4 §:n kanssa. Millaisia näkemyksiä teillä on esitettyjen muutosten, mukaan lukien vaikutusten, osalta? (luku 2.1)

Arviomuistiossa on käsitelty valtion virastojen ja laitosten roolia kehitysyhteistyön toimeenpanossa. Valtiovarainministeriö toteaa, että julkisuuslain 4 §:n viranomaisen määritelmä pitää sisällään valtion viranomaisten lisäksi kuntien ja hyvinvointialueiden viranomaiset. Arviomuistiossa jää epäselväksi, mikä rooli kunnilla ja hyvinvointialueilla on kehitysyhteistyössä. Valtiovarainministeriön näkemyksen mukaan tämä tulisi ottaa jatkovalmistelussa huomioon ja arvioida, onko kehitysyhteistyön toimeenpanoa tarkoituksenmukaista ulottaa kuntiin ja hyvinvointialueisiin ja mitä vaikutuksia tällä olisi.

3. Kehitysyhteistyön järjestämistä koskevaan uuteen lakiin esitetään päivitettäväksi IKI-yhteistyötä koskeva maksuperustesäännös. IKI-yhteistyön osalta on tarkoitus yhdenmukaistaa IKI-yhteistyötä koskevia kirjaus- ja kilpailutusnäkökulmia. Millaisia näkemyksiä teillä on esitettyjen muutosten osalta? Millaisia näkemyksiä teillä on esityksen vaikutuksista? (luku 2.1)

Valtiovarainministeriö näkee, että IKI-yhteistyö voi olla hyvin erilaista ja täten saattaa olla haasteellista muodostaa yhtä kaikkeen toimintaan liittyvää hinnoittelutapaa.

5. Arviomuistiossa selvitetään tarvetta säätää EU:lle tai muiden valtioiden kehitysyhteistyötoimijoille siirrettäviä tehtäviä koskien sekä selvennetään teknisen siirron mahdollisuutta (luku 2.1.3.1). Millaisia näkemyksiä teillä on selvitystä koskien?

Valtiovarainministeriö toteaa, että mikäli varat eivät tule Suomen käyttöön ja mikäli Suomelle ei missään tapauksessa voi tulla vastuuta asiasta, vaan Suomen rooli on pelkästään varojen ja raporttien välitystä, niin tässä tapauksessa kyse ei ole valtion tulosta eikä menosta eikä siten budjettiasiasta, vaan taseen läpikulkuerästä.

7. Arviomuistiossa esitetään muutoksia valtionavustuslakiin (688/2001) niiltä osin, kun niihin liittyy ulkoministeriön toimintaa koskevia erityispiirteitä (luku 2.3). Muilta osin valtionavustusten myöntämiseen sovellettaisiin valtionavustuslakia. Millaisia näkemyksiä teillä on esitettyjen säännösten osalta?

Valtiovarainministeriö on asettanut valtionavustuslain osittaisuudistusta valmistelevan työryhmän. Työryhmän työ ja ulkoministeriön kehitysyhteistyön järjestämistä koskeva valmistelu tulisi yhteensovittaa. Valtiovarainministeriö kiinnittää lausunnonpyytäjän huomiota miltä osin on tarve säätää mm. valtionavustuslain soveltamisalan poikkeamista hallinnonalan erityislainsäädännössä. Lisäksi valtiovarainministeriö huomauttaa, että arviomuistiossa ei kaikilta osin ilmene milloin rahoitus myönnettäisiin valtionavustuksin ja milloin muun rahoituksen muodossa.

Valtiosihteeri kansliapäällikkönä

Juha Majanen

Osastopäällikkö, budjettipäällikkö

Mika Niemelä

Jakelu	UM KEO Kehityspoliittinen osasto UM KEO-80 Kehitysyhteistyön talous- ja oikeusyksikkö, Tanja Stormbom
Tiedoksi	VM BO Taloushallinto- ja oikeusyksikkö, Timo Hattinen VM KHT Tietoyksikkö, Leena Rantala VM KAO Hallinto ja politiikka, Kirsi Hyttinen

VN/24322/2024-VM-22

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: